

Zemědělci chtějí zabránit kolapsu svých podniků, žádají proto zákonodárce o podporu pro podání ústavní stížnosti. Ministerstvo zemědělství na řešení rezignovalo

24.10.2024 - Ondřej Micka | Akademie věd České republiky

„Nežádáme o více peněz na dotace, ale o spravedlivější přerozdělení již existujícího balíku. Nastavené podmínky diskriminují drobné zemědělce sdružené v družstvech a jiných právnických osobách. Jsou trestáni za to, že v souladu se zemědělskou politikou České republiky i Evropské unie se rozhodli podnikat společně.“

„Nežádáme o více peněz na dotace, ale o spravedlivější přerozdělení již existujícího balíku. Nastavené podmínky diskriminují drobné zemědělce sdružené v družstvech a jiných právnických osobách. Jsou trestáni za to, že v souladu se zemědělskou politikou České republiky i Evropské unie se rozhodli podnikat společně – například proto, aby měli lepší vyjednávací pozice vůči řetězcům. Ale kvůli tomu, že využili svého sdružovacího práva, a podnikají tak pod jedním IČO, je na ně pohlíženo jako velké farmáře. Vláda jim tak sebrala nemalou finanční podporu. Vede to až k ekonomické likvidaci jednotlivých podniků,“ vysvětluje Jaroslav Lád, předseda petičního výboru a předseda Zemědělského družstva Ostaš, které je jedním z mnoha zemědělských podniků, které se díky diskriminační podpoře ocitly v existenční krizi. „Rozhodli jsme se proto připravit ústavní stížnost, která by zrušením části příslušného vládního nařízení současnou situaci napravila. Dnes jsme dopisem oslovili poslance a senátory a požádali je o připojení podpisu pod ústavní stížnost.“

Diskriminační podpora v zemědělství je důsledkem nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům. Podle tohoto nařízení je na přímé platby v rámci redistributivní podpory v zemědělství s účinností od 1. dubna 2023 určeno 23 % z celkového objemu finančních prostředků a zároveň je tato část přímých plateb přerozdělena pouze na prvních 150 hektarů půdy obhospodařované jedním zemědělským podnikatelem (tzv. jedním IČO). V zemích EU se přitom přerozděluje 10-12%. To přesměrovalo značné finanční prostředky k malým zemědělcům hospodařícím na polích o celkové souhrnné výměře do 150 ha. Toto opatření je však současně vysoce diskriminační vůči těm sdruženým vlastníkům zemědělských majetků, kteří podnikají kolektivně prostřednictvím družstva či jiné právnické osoby. V drtivé většině případů se totiž jedná o stejné drobné vlastníky s majetkem do 150 ha výměry.

Konkrétním příkladem negativních dopadů může být Zemědělské družstvo Ostaš, které sdružuje 40 drobných vlastníků – výkonných produkčních zemědělců. Při přepočtení přímých plateb na 1 hektar zemědělské půdy činí rozdíl mezi částkou přímých plateb, které na hektar inkasuje Zemědělské družstvo Ostaš (4043 Kč), a které inkasuje malý zemědělec s výměrou obhospodařované půdy 150 ha (7796 Kč), celkem 3753 Kč. Pokud bychom započítali účelové rozdělování některých podniků na 150 ha celky a např. podporu mladých a začínajících zemědělců, byl by rozdíl ještě několikrát vyšší. „Drobní zemědělci, kteří jsou sdruženi například v Zemědělském družstvu Ostaš, tedy získají pouze v důsledku svého sdružení v tomto družstvu podporu na hektar půdy o 48 % nižší, než jakou by získali, pokud by vykonávali činnost jako samostatní zemědělci. Rozdíl v podpoře je tak téměř dvojnásobný, což bezpochyby zakládá diskriminační charakter tohoto vládního nařízení. A to nebereme v úvahu další motivační dotace pro mladé a začínající zemědělce,“ vysvětluje Jaroslav Lád, předseda petičního výboru a předseda Zemědělského družstva Ostaš.

Výsledkem masivní podpory jedné skupiny zemědělců je, že se řada středně velkých zemědělských podniků, které sdružují drobné vlastníky zemědělských majetků, ocitla buď v existenční krizi, nebo v lepším případě se jejich hospodářský výsledek dostal ze zisku do tzv. černé nuly, tj. lehce nad hranici ztráty způsobující nemožnost rozvoje a realizace investic. V důsledku dochází k nárůstu prodejů středně velkých zemědělských podniků velkým zemědělským podnikatelům nebo finančním investorům, což nejenže nebylo původním úmyslem vlády, ale je to přímo v rozporu s jejím programovým prohlášením.

Navíc zvýhodnění jedné skupiny zemědělských podnikatelů před ostatními způsobilo, že tato zvýhodněná skupina si může dovolit platit vyšší nájem půdy, čímž se zvedá nejenom výše pachtu, ale i cena půdy všem. To vše významným způsobem prodražuje zemědělskou výrobu, protože 72 % zemědělské půdy je v České republice obhospodařováno v nájmu. V konečném důsledku se tato tržní nerovnováha promítne i v nárůstu cen potravin pro spotřebitele, protože právě střední podniky vyrábějí většinu potravin v České republice.

„Ministerstvo zemědělství si je tohoto problému dobře vědomo. Nechalo si udělat analýzu od jím zřizovaného Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, ze které jasně vyplývá, že nová dotační politika způsobí středním zemědělským podnikům obrovské ekonomické problémy. K podobným závěrům dospěla i analýza KPMG, kterou zadal Zemědělský svaz České republiky spolu s Agrární komorou České republiky. Agrofert a další velké zemědělské podniky ve velkém skupují střední zemědělce. Ministr zemědělství Výborný se pokoušel kompenzovat snížení dotací formou zrušení jejich zdanění nebo slevou na sociálním pojištění. Nic z toho se mu ale nepovedlo a na další řešení ministerstvo rezignovalo. Jedinou nadějí tak zůstává ústavní soud. Jinak reálně hrozí, že z českého zemědělství zmizí celý jeden segment, který zajišťuje výrobu většiny českých potravin,“ uzavírá Jaroslav Lád, předseda petičního výboru a předseda Zemědělského družstva Ostaš.

Ústavní stížnost zpracovala renomovaná právní kancelář Frank Bold Advokáti. Aby ji bylo možné podat, musí ji podepsat alespoň 25 poslanců nebo 10 senátorů.

Další informace vám podá:

Ondřej Mická, mob.: +420 724 352 552, e-mail: petice.zemedelcu@seznam.cz

<https://www.akcr.cz/txt/zemedelci-chteji-zabranit-kolapsu-svych-podniku-zadaji-proto-zakonodarce-o-podporu-pro-podani-ustavni-stiznosti-ministerstvo-zemedelstvi-na-reseni-rezignovalo>